

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне і практичне значення результатів дослідження

Пивоварової Ганни Сергіївни

на тему «**Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО**»,

поданої на здобуття ступеня доктора філософії

за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)

Публічну презентацію та обговорення результатів дисертаційної роботи здійснено на фаховому семінарі кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка», протокол № 9 від 09.04.2026 р.

1. Актуальність теми та її зв'язок із планами наукових робіт установи.

Актуальність теми дослідження зумовлена сучасними тенденціями розвитку українського суспільства, модернізацією системи освіти та підвищенням вимог до особистості педагога як носія культури, духовності й моральних орієнтирів. В умовах суспільних трансформацій, посилення глобалізаційних процесів, інформаційного впливу та переоцінки цінностей особливої значущості набуває проблема виховання майбутнього вчителя, здатного не лише здійснювати професійну діяльність, а й формувати культурний простір сучасної школи на засадах гуманізму, толерантності, національної самосвідомості та соціальної відповідальності.

Особливе значення ця проблема має у підготовці майбутніх учителів початкової школи, оскільки саме педагог початкової ланки освіти здійснює первинний і найбільш вагомий вплив на формування особистості дитини, її моральних якостей, ціннісних орієнтацій, ставлення до культури, суспільства та національних традицій. У зв'язку з цим постає необхідність підготовки вчителя,

який є не лише фахівцем у галузі педагогіки, а й духовно зрілою, культурно розвиненою особистістю, здатною до культуротворчої діяльності та гуманістичної взаємодії.

Сучасна система вищої педагогічної освіти покликана забезпечити не лише професійне становлення майбутнього педагога, а й створити умови для його особистісного, духовного та культурного розвитку. У цьому контексті важливу роль відіграє соціально-гуманітарна робота ЗВО, яка охоплює різні напрями діяльності: національно-патріотичне, моральне, естетичне, громадянське, волонтерське, культурно-просвітницьке та соціальне виховання студентської молоді. Саме така діяльність сприяє формуванню системи культурних цінностей майбутніх учителів через їхню активну участь у суспільно значущих заходах, творчих проєктах, культурних ініціативах, благодійній та волонтерській діяльності, студентському самоврядуванні тощо.

На сучасному етапі розвитку вищої освіти проблема формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи набуває особливої актуальності також у зв'язку з кризою духовності, поширенням явищ соціальної пасивності, зниженням рівня культури міжособистісного спілкування та деформацією моральних орієнтирів у молодіжному середовищі. За таких умов соціально-гуманітарна робота ЗВО розглядається як важливий механізм педагогічного впливу, спрямований на становлення ціннісної сфери особистості майбутнього педагога, розвиток його культурної компетентності, духовно-моральних якостей, здатності до саморозвитку та усвідомлення власної професійної місії. Тож, актуальність та своєчасність дослідження проблеми формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи є беззаперечною.

Дослідження виконане відповідно до наукової теми кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку (раніше – кафедри дошкільної та початкової

освіти) Державного закладу «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка»: «Система підготовки професійно компетентних фахівців з дошкільної та початкової освіти» (номер державної реєстрації 0104U005504). Тему роботи затверджено Вченою радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (протокол № 10 від 25.06.2021 р.). Тему відкореговано Вченою Радою ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка (протокол № 12 від 23.06.2023 р.).

2. Особиста участь автора в отриманні конкретних наукових результатів, викладених у дисертації. Дисертація є завершеною науковою працею, виконаною особисто дисертантом у вигляді спеціально підготовленого рукопису, що містить нові наукові положення та висновки, сукупність яких кваліфікується як вагомий внесок у дослідження проблеми професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи. Основні результати дисертаційної роботи отримано автором самостійно.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень і рекомендацій. Обґрунтованість та достовірність наукових результатів і висновків, отриманих у дисертаційній роботі Пивоварової Г.С., забезпечується використанням комплексу наукових підходів, сукупністю реалізованих методів (теоретичні, емпіричні, методів математичної статистики). Це забезпечило проведення всебічного аналізу обраної проблеми.

4. Наукова новизна дослідження полягає в тому, що: *вперше* науково обґрунтовано педагогічні умови формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО; визначено сутність дефініцій «культурні цінності майбутнього вчителя початкової школи», схарактеризовано компоненти, критерії, показники та рівні сформованості культурних цінностей майбутніх учителів початкової ланки освіти; *уточнено* понятійно-категоріальний апарат дослідження зокрема,

сутність понять: «цінності», «культурні цінності», «соціально-гуманітарна робота ЗВО», «культуровідповідне середовище ЗВО», «культурно зорієнтована діяльність», «волонтерська діяльність здобувачів»; *подальшого розвитку набули* уявлення про інноваційні ціннісно орієнтовані технології соціально-гуманітарної роботи у ЗВО, форми й методи формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи.

Практичне значення дослідження полягає в розробці, науковому обґрунтуванні, упровадженні у професійну підготовку здобувачів спеціальності 013/А3 «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти педагогічних умов формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи та відповідної моделі їх реалізації; модернізації планів соціально-гуманітарної роботи ЗВО з урахуванням культурно-ціннісного складника; розробці плану взаємодії ЗВО з різними соціальними інститутами-партнерами; перспективних планів роботи студентського клубу «Культурний простір майбутнього вчителя», творчих об'єднань («Джерела національної культури», «Культурний діалог», «Арт-майстерня особистісного розвитку»); розробці комплексу тренінгів, проєктів, кураторських годин з метою формування культурних цінностей майбутніх фахівців.

Результати дослідження можуть бути **використані** в процесі професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи задля формування у них культурних цінностей; у соціально-гуманітарній роботі ЗВО із здобувачами педагогічного профілю, а також у системі самоосвітньої діяльності майбутніх учителів початкової ланки і підвищення кваліфікації фахівців та здобувачів закладів фахової передвищої й вищої освіти України.

6. Повнота викладення матеріалів дисертації в роботах опублікованих автором. Основні положення дисертаційної роботи відображено в 17 публікаціях, зокрема в 4-х статтях у наукових фахових виданнях України, 1

статті у зарубіжному виданні, що індексується в WEB of SCIENCE, 1 статті у зарубіжному періодичному виданні, 11 статтях та тезах апробаційного характеру.

7. Особистий внесок здобувача в роботі у співавторстві з Чуриловою В. полягає у визначенні сутності категорії «soft skills» у науковому дискурсі; у колективній статті (співавторство з Iaburova O., Savrasov M., Konovalenko T., Nadolska Y., Kohut I.) – у визначенні сутності поняття «міжкультурна компетентність здобувача».

8. Список опублікованих праць за темою дисертації. Статті в наукових фахових виданнях України, зокрема, які включені до міжнародних наукометричних баз:

1. Пивоварова Г.С. Аксіологічний потенціал соціально-гуманітарної роботи закладів вищої освіти. *Професіоналізм педагога: теоретичні й методичні аспекти*. 2023. Вип. 19. С. 113–124. <https://doi.org/10.31865/2414-9292.19.2023.285679>

2. Пивоварова Г.С. Культурні цінності майбутніх учителів початкових класів: теоретичний аспект. *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 60. С. 126-130 <http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2023/60/25.pdf>

3. Пивоварова Г.С. Методологічні засади проблеми формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка*. 2023. № 3 (357) С.91–95. <http://visnyk.luguniv.edu.ua/index.php/vped/article/view/939>

4. Пивоварова Г.С. Критерії, показники та рівні сформованості культурних цінностей майбутніх учителів початкових класів. *Інноваційна педагогіка*. 2024. № 68. Т. 2. С.124–127 http://www.innovpedagogy.od.ua/archives/2024/68/part_2/27.pdf

5. Iaburova O., Savrasov M., Konovalenko T., Nadolska Y., Kohut I., Pivovarova H. Features of forming intercultural competence of students in higher education institutions by informal education. *Ad Alta: Journal of Interdisciplinary*

Research. 2024. 14.01-xlii. P. 93-98
https://www.magnanimitas.cz/ADALTA/140142/papers/A_18.pdf (Web of Science).

Статті в зарубіжних наукових виданнях:

6. **Рувоварова Н.** The structure of social and humanitarian work in modern university: theoretical aspect. *Slovak international scientific journal*. 2023. №73. С. 17–23. <https://sis-journal.com/wp-content/uploads/2023/07/Slovak-international-scientific-journal-%E2%84%9673-2023.pdf>

Статті в інших виданнях, матеріали конференцій:

7. **Пивоварова Г.С.** Проблема національно-патріотичного виховання молоді як важлива умова формування громадянського суспільства. *Україна в XXI столітті: тенденції та перспективи розвитку: матеріали XVII Всеукраїнської науково-практичної конференції*. К.: Видавництво Європейського університету. 2016. С. 83–85.
URL:<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2009/Pivovarova1.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

8. **Пивоварова Г.С.** Правовий аспект діяльності сучасного педагога в умовах військового конфлікту на Донбасі. *Освіта України в умовах військового конфлікту на Донбасі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції*. 2017. С. 149-151.
URL:<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2006/Pivovarova3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

9. **Пивоварова Г.С.** Можливості використання інформаційних технологій при викладанні суспільних дисциплін у ВНЗ. *Інформаційні технології. 2017: зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців*. Київ, 2017. С. 199-200.
URL:<https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/2010/Pivovarova.pdf?sequence=1>

10. **Пивоварова Г.С.** Формування громадянської компетентності студентів педагогічного коледжу. *Формування громадянських компетентностей фахівця нової генерації: Збірник за матеріалами Всеукр. науково-практичної конференції.* Лисичанськ, 2019. С. 81-87. URL:https://drive.google.com/file/d/1Wsnf6t_5Ivh6tcj1udPly0pG2c5u_USV/view?usp=sharing

11. **Пивоварова Г. С.** Громадянська освіта як умова професійної компетентності студентів педагогічного коледжу. *Соціально-педагогічні основи розвитку особистості в сучасних умовах комунікації: досвід, проблеми, перспективи: збір. мат. конф.* Дніпро, 2019. С. 360-366. URL: <https://surl.li/mzfwcr>

12. **Пивоварова Г.С.** Компетентнісний підхід у формуванні громадянської позиції студентів педагогічного коледжу. *Соціально-педагогічні засади формування громадянської відповідальності у студентів: збірник матеріалів .* Київ, 2019. С. 150-153. URL: <https://xn--d1acjtrgde.kiev.ua/wp-content/uploads/2019/08/Zbirnyk-konf.-11.04.19-shvaleno.pdf>

13. **Пивоварова Г. С., Чурилова В. Є.** Формування hard/soft skills в сучасному освітньому процесі. *Hard/soft skills фахівця нової генерації: збірник за матеріалами регіональної науково-практичної конференції.* Лисичанськ, 2020. С. 224–229. URL: <https://drive.google.com/file/d/1-M1bC1TgXOmT8Tx2Ej8LSSZbvek5-bbd/view>

14. **Пивоварова Г.** Партнерські відносини в освіті як засіб подолання посттравматичного стресового розладу студентів в умовах військового конфлікту. *Європейські гуманітарні дослідження: держава та суспільство / Україна в умовах російської агресії з 2014 року до сьогодні.* 2024. №2. С. 102-112 <https://ehs.eeipsy.org/index.php/ehs/article/view/439/414>

15. Пивоварова Г.С. Використання традиційних та інноваційних форм соціально-гуманітарної роботи вишу для формуванні культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи. *Початкова школа в новій освітній реальності: традиції й інновації, проблеми й перспективи: матеріали I Всеукр. студ.-викл. наук.-практ. конф.* (18-19 квітня 2024 р., м. Полтава) / ДЗ «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Полтава, 2024. 240 с. С. 227-230. https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/11355/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA_%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%8418.04.24_%D0%9B%D0%9D%D0%A3%20%281%29.pdf?sequence=1&isAllowed=y#page=227

16. Пивоварова Г.С. Залучення майбутніх учителів початкової школи до культурно зорієнтованої діяльності як засіб формування у них культурних цінностей. *Science and Information Technologies in The Modern World: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 5th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. February 11-13, 2026. Athens, Greece.* С. 307-309. URL:https://isu-conference.com/wp-content/uploads/2026/02/Athens_Greece_11.02.26.pdf

17. Пивоварова Г.С. Діалогічно-комунікативні технології у системі соціально-гуманітарної роботи ЗВО як засіб формування культурних цінностей майбутніх педагогів. The VI International scientific and practical conference «Transforming science with modern technologies: issues and challenges», February 09-11, 2026, Lyon, France, 273 p. С. 127-129. <https://eu-conf.com/wp-content/uploads/2025/12/TRANSFORMING-SCIENCE-WITH-MODERN-TECHNOLOGIES-ISSUES-AND-CHALLENGES.pdf>

9. Відповідність змісту дисертації спеціальності, за якою вона подається до захисту. За змістом дисертаційна робота Г.С. Пивоварової «Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у

процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО» повністю відповідає спеціальності 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями).

8. Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертацію написано грамотною українською мовою, стиль викладання матеріалу відповідає прийнятому в науковій літературі.

ВИСНОВОК:

1. Дисертація здобувачки ступеня доктора філософії Пивоварової Ганни Сергіївни на тему «Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО» виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних і практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 01 Освіта/Педагогіка.

2. Дисертація за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 6-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами).

3. Рекомендувати вченій раді ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» розглянути склад разової спеціалізованої вченої ради:

Голова ради – ЮРКІВ Ярослава Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Рецензенти – ПОЧИНКОВА Марія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор кафедри початкової освіти ДЗ «Луганський національний

університет імені Тараса Шевченка»; ЄПІХІНА Марина Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри розвитку дитини раннього і дошкільного віку ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Опоненти – ВІКТОРЕНКО Ірина Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії і практики початкової освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»; КУЧАЙ Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, Національний університет біоресурсів і природокористування України.

4. Дисертація Пивоварової Ганни Сергіївни на тему «Формування культурних цінностей майбутніх учителів початкової школи у процесі соціально-гуманітарної роботи ЗВО» може бути рекомендована до захисту на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями) у разовій спеціалізованій вченій раді.

Головуюча на засіданні
фахового семінару,
к. пед. наук, доцент

Ірина ГРЕЧИШКІНА

Підпис *Ірина Грецишкіної*
Засвідчую
Начальник відділу кадрів *Ірина Вікторівна Вікторенко*
ДЗ "Луганський національний університет
імені Тараса Шевченка"

